

RAZREDNIK IN RAZREDNE URE / Olga Novak / OŠ Toneta Tomšiča Knežak

Razredniki imajo precej nevhvaležno, necenjeno, naporno, slabo plačano in odgovorno - vendar pomembno delo. Predvsem zaradi njegove vzgojne vloge, zato bom v članku pustila ob strani formalne naloge in dela razrednika, stik s starši, pedagoško dokumentacijo in obeležitve raznih svetovnih in mednarodnih dni (slednji so lahko nemara še najbolj vzgojni).

Predstavila pa bom nekaj možnosti za program razrednih ur. »Odpovejte se predavanjem« svetuje znani ameriški psiholog John Gray (2010). Namesto »pridig«, moraliziranja in nenehnega zapovedovanja in kritiziranja se res lahko poslužimo drugih, bolj taktičnih, premetenih metod in morda z njimi celo več dosežemo.

Gray odkriva več vrst inteligentnosti, ki se med seboj često sploh ne povezujejo. To so: teoretična (akademska), čustvena, telesna, ustvarjalna umetniška, praktična in intuitivna inteligentnost (Gray 2010: 188–191). Posebej bi poudarila čustveno inteligentnost, o kateri Gray pravi: »Otroci z visoko čustveno inteligentnostjo so zmožni ustvariti in vzdrževati zdrave odnose z drugimi in s samim seboj. [...] Ljudje, ki so uspešni v poslovnem svetu, morajo imeti visoko raven čustvene inteligentnosti. Ta inteligentnost nam daje zmožnost, da obvladujemo in jasno izražamo svoja čustva, želje in hotenja.«

Čedalje več šol uvaja programe za razumevanje čustev, razvijanje empatije in izboljšanje medsebojnega sporazumevanja« (Gray: 188, 189). Mislim, da bi bilo to koristno in potrebno tudi v slovenskih šolah. Razredniki zagotovo lahko pri razrednih urah, seveda do neke meje, vplivajo na to.

Ker razrednik v dialogu s svojimi učenci resno preverja lastna predvidevanja in razmišljanja, je dobro, da jim občasno pripravi krajšo anketo. Le-ta je nasploh zelo koristna in uporabna za vse teme, vprašalnike pa sestavimo poljubno, glede na naše interese in namen.

Irena Ačkovič z Osnovne šole Domžale je anketo pripravila takole:

1. Kaj pričakuješ od tvojega razrednika?
2. Kaj ti je pri tvojem razredniku všeč?
3. Kaj te pri razredniku moti?
4. Kaj bi po tvojem mnenju moral imeti dober učitelj in tudi dober razrednik?
5. Ali imaš do razrednika drugačen odnos kot do ostalih učiteljev?

6. Ali bi se lahko s svojim velikim problemom (če bi ga imel) obrnil na razrednika?
7. Ali lahko razrednik vpliva na tvoje delo in odnos do nečesa?
8. Če bi bil sam razrednik, na kaj ne bi nikoli pozabil?
9. Napiši nekaj tem, o katerih bi se rad pogovarjal na razrednih urah oz. kaj bi rad na RU počel?

Vprašalniki in ankete z zelo različnimi vprašanji nam lahko razkrijejo marsikaj.

In če preidemo na bistvo ... Kako lahko razredniki razvijajo zelo pomembno čustveno inteligenco otrok in zdrave osebnosti nasploh oz. kako pripraviti koristne ter hkrati zanimive in zabavne razredne ure?

1. Učencem izpišemo pomen ter druge podatke (npr. mednarodne različice, izvor ...) o njihovih osebnih imenih (prim. Janez Keber: Leksikon imen. Celje: Mohorjeva družba, 2001.)

CILJ IN NAMEN: Poudarimo lepoto in edinstvenost njihovih osebnih imen (v primerjavi z vzdevki).

2. Na liste napišemo imena vseh učencev (vsakega učenca na svoj list) ter napravimo dva stolpca, nad enim je znak za oblak, nad drugim pa sonce. Liste dopolnjujejo sami tako, da narišejo po enega, dva oz. tri oblake in po eno, dve in tri sonca k imenom posameznim učencem, s katerimi bi oz. ne bi radi šli na potovanje v London.

CILJ IN NAMEN: spoznamo priljubljenost učencev.

3. Na liste napišemo imena vseh učencev, vsakega na svoj list, ter napravimo dva stolpca, pri čemer je prvi večji. Liste dopisujejo tako, da k vsakemu učencu napišejo čim več njegovih dobrih in nekaj slabih, motečih osebnostnih lastnosti.

CILJ IN NAMEN: spoznavajo samega sebe, se zavedajo, kako jih vidijo drugi ter opazujejo druge ter si o njih oblikujejo svoje mnenje, ki ga tudi pisno (anonimno) izrazijo z besedami. Pogosto na tak način učenci s pomanjkanjem samozavesti pridobijo na njej, učenci s pretirano samozavestjo pa se malce prizemljijo in se soočijo tudi s svojimi napakami, saj so si otroci in mladi med seboj najbolj pravičen sodnik.

4. Sprehod po dvojicah in organiziran pogovor. Naključno ali premišljeno učence iz razreda razdelimo po parih, npr. fant-punca, ter gremo na sprehod. Učenca, ki se recimo sicer manj družita, se morata nekaj časa (20–30 minut) pogovarjati.

CILJ IN NAMEN: spoznavanje, strpnost, prilagajanje, pogovor, komunikacija v živo z neizbranim človekom ... Metoda lahko tudi ne uspe.

5. Lahko si učitelj zapiše, kdaj ima kateri učenec rojstni dan, in vsakemu od slavljenčev na tisti datum prinese majhno presenečenje. Lahko mu npr. izdelava voščilnico, vsakemu posebej napiše kakšne spodbudne misli in lepe želje ter jih v razredu prebere, ob tej priliki se lahko tudi zapoje.

CILJ IN NAMEN: biti zgled v pozornosti, obdarovanju in prijaznosti, na ta način jim tudi damo občutek, da so nam pomembni.

6. Risanje socialnih krogov: učencem damo prazen list in na tablo skiciramo naslednje: v središču eno pobarvano piko, okoli nje pa dva kroga v obliki tarče. Razložimo, da so oni sami sebi črna pika, glavni – v središču, v prvi krog naj napišejo svoje najpomembnejše ljudi, v drugega pa manj pomembne. Zunaj kroga naj napišejo ljudi, ki sicer so del njihovega življenja, vendar si niso preveč blizu. Ljudi naj razporejajo glede na to, koliko jih imajo radi, komu zaupajo in glede na njihove najtrdnjše vezi. Metoda uporabimo večkrat,

npr. dvakrat, trikrat na leto ter njihove zapise shranimo, da jih bodo lahko primerjali.

CILJ IN NAMEN: spoznati, da se naši odnosi nenehno spreminjajo, da se zamere pozabijo, da se je vedno možno s kom pobotati, da lahko izboljšamo marsikateri/vsak odnos, vendar v naših odnosih sodelujemo vsi vpleteni. Vrednotenje zaupanja vrednih ljudi in prijateljstva, morda tudi sorodnikov in sosedov.

7. Branje poučnih, življenjskih in drugih zgodb, npr. iz Kurje juhice za učiteljevo dušo, npr. za pogovor o tem, kako radi govorijo, češ kako je vse to učenje v naših šolah brezvezno. Vse zgodbe za dušo imajo veliko možnosti in povedo več oz. drugače kot katerokoli predavanje.

8. Igra o predsodkih: učencem pripravimo podobe/obrazce različnih ljudi (črnca, duhovnika, lepoticke itd.) ter jih nalepimo na liste ali plakat. Vsaka podoba ima zraven prostor za zapis. Igramo se: učitelj sprašuje različna vprašanja, npr. kdo je najlepši, kdo je najbolj dobrasrčen, kdo je zdrav, kdo ima največ prijateljev ter h komu se v čakalnici ne bi usedli (in zakaj?). Odgovarjajo lahko na različne načine: z dvigovanjem rok oz. z glasovanjem – na listek se pri določeni podobi podpišejo ali napravijo le križec (anonimno). Lahko debatiramo pri izrazitih »zmagovalcih«, zakaj menijo, da so dobili največ glasov – glede na vprašanje. Posebej pa se posvetimo zadnjemu vprašanju, ki bo razkrilo njihove predsodke. Podobe morajo biti premišljeno izbrane, da bodo le-ti prišli na dan.

CILJ IN NAMEN: spoznati, da je naš okus različen, da drži pregovor »vsake oči imajo svojega malarja« ter da marsičesa ni mogoče videti le po zunanji podobi. Zavedati se predsodkov in se boriti proti njim, kajti vsak človek naj ima pravico, da nam pokaže svojo lepo notranjost in enkratnost. Zavračanje ljudi že na startu je lahko krivično in za posameznike boleče.

9. Razredna mapa: naredimo vsakemu svojo mapo, na prvo stran lepo napišemo njihova imena in priimke ali jo drugače okrasimo, ali pa to storijo drug drugemu. V mapi shranjujemo vse njihove zapiske pri razrednih urah, zlasti npr. obljube, načrte, želje, cilje, pri čemer se hočem poboljšati itd.

10. Igra 'Skriti prijatelj': zelo stara igra, pa še zna biti od časa do časa učinkovita, dasi-ravno čudežev vseeno ne dela (v »neposrečenih« povezavah seveda). Učenci izžrebajo nekoga iz razreda (če sebe, morajo žreb ponoviti) in učenec, ki so ga izžrebali, je naslednji teden ali mesec njihov skriti prijatelj. Na koncu igre preverimo, ali je vsakdo prejel kakšno lepo pozornost od sošolca, kdo je poklonil kaj najbolj domiselnega in vrednega ter razkrijemo, kdo je presenečal koga, saj verjetno vsi ne ugotovijo zagotovo.

CILJ IN NAMEN: biti prijazen in čutiti radost, ko je nekdo prijazen in pozoren do tebe ter biti prijazen morda z nekom, do kogar sicer niti nisi preveč.

11. Različne vaje za koncentracijo, npr. iskranje abecede ali zaporednih števil, pomešanih v kvadratu, preslikava črt preko premice ali točke, labirinti in zrcalna pisava (pisati je potrebno od desne proti levi, in sicer s pisano pisavo (velike in male). Če je zapisana beseda, poved ali besedilce pravilno zapisano, preverimo tako, da list obrnemo in ga tako proti svetlobi lahko preberemo).

12. Vprašalniki

»Najstnik se ne bo nehal pogovarjati z vami, če boste poslušali, kaj misli« (Gray 2010: 297).

a) Spoznavajmo se, odkrivajmo se: npr. kaj/koga ima kdo rad, s čim se ukvarja (interesi in hobiji), živali in rastline, ki jih imajo doma, kam in s kom bi potovali, kako najraje potujemo in preživljamo počitnice, najljubša glasba, filmi, knjige, kaj najraje jemo, kako se oblačimo, kaj nam je najpomembnejše v življenju, kaj imam rad pri ljudeh, kaj nas moti ...

b) Kdo v našem razredu je **NAJBOLJ** npr. delaven, urejen, priden, močan, spreten, prijazen, ustrežljiv, odkrit, odprt, razumevajoč, prijateljski ...?

a) Zanimanje in všečnost: v vsaki vrstici obkrožijo, kar jim je najljubše. Vaja zajema zelo različna področja: narava, živali, mediji, značaj, navade, predmete, hrano ...

b) O nagradah in kaznih ter drugih predlogih za delo in o počutju v razredni skupnosti. Npr. kakšno kazen predlagajo za reditelja, ki ništa zbrisala table; za učence, ki so 5–10 × pozabili domačo nalogo itd. Povprašamo pa jih tudi o nagradah za določeno dobro opravljeno delo.

Vprašalniki so zelo uporabni za vsako področje za mnogo naših ciljev in namenov, ne smejo pa biti prepogosti, saj se jih učenci sicer naveličajo ...

1. Igra 'Pismo imam za vse tiste, ki ...' (povzeto po Bregant idr. 2007: 5–9).

Otroci se posedejo v krog, vendar je en stol premalo. Učenec, ki nima stola reče: »Imam pismo za vse tiste, ki ...« Stavek poljubno nadaljuje, npr. ki imajo starejšega brata ali ki imajo radi likovno vzgojo ali ki radi plešejo ... Učenci, ki se jih je vsebinsko dotaknil, se presedejo – pri tem pismonoša skuša pridobiti stol zase. Poštar potem postane tisti, ki je na novo brez stola.

2. Igra 'Domine z lastnimi telesi'

Nekdo v skupini naj pove dve svoji značilnosti, npr: »Na levi sem svetlolasec, na desni sem ljubitelj narodnozabavne glasbe ...« Ko dobi partnerja na svoji levi in desni, nadaljujeta onadva z novimi lastnostmi. Kmalu se krog sklene. **CILJ IN NAMEN:** kljub različnosti imajo vendarle mnogo skupnih lastnosti, izkušeni in pogledov, ki nas povezujejo, torej smo si tudi podobni.

3. Igra 'Kakšno je tvoje mnenje?'

Vse štiri stene razreda poimenujete DA, NE, NE VEM in RAD BI NEKAJ PAVEDAL. Učitelj postavlja različna vprašanja, npr. Ali se v razredu dobro počutiš? Ali si zadovoljen s svojimi ocenami? Ali imaš dovolj dobrih prijateljev? Ali preveč igra računalniške igrice? ... Učenci odgovarjajo s premikanjem k ustrezni steni. Učenci pri četrti steni dobijo možnost, da odgovorijo s svojimi besedami, drugi pa so tiho.

CILJ IN NAMEN so podobni kot pri kateremkoli vprašalniku ali anketi, vendar pri uporabi te metode nimamo pisnih odgovorov za natančnejšo analizo.

4. Igra 'Klobuk'

Učenci na list papirja narišejo obraz. Zraven oči napišejo, kaj je najlepše, kar so v življenju videli; zraven ušes, kaj najraje poslušajo, pri nosu svoj najljubši vonj, zraven ust svoj moto oz. najljubši izrek, na vratu pa najpomembnejšo prijetno stvar, ki se jim je vtisnila globoko v spomin. Iz papirja oblikujejo klobuk, ki ga nosijo in na podlagi klobuka jih nekdo drug predstavi razredu.

CILJ IN NAMEN: poudariti pomen čutil in lepih spominov, doživetij ...

Socialne igre

Na razrednih urah lahko izvedemo tudi različne socialne igre. Jožica Virk-Rode in Jasna Belak-Ožbolt sta jih razdelili glede na specifičen namen vplivanja na skupino:

1. Faza predstavljanja in spoznavanja

a) Kako so me klicali v zgodnjem otroštvu
Sedijo v krogu. Vsak pove, kako so ga klicali starši, sošolci, prijatelji ter pove, katero ime zanj je njemu najljubše.

b) Klicanje imena v krogu

Udeleženci sedijo v krogu, nekdo gre na sredino in zapre oči. Nekdo ga kliče po imenu. Če ta v sredini prepozna glas, ga poem zamenja tisti, ki ga je klical ...

Cilj in namen: biti pozoren na sluh in se prepoznati zgolj po glasu.

c) Sedež na moji desni je prazen

Sedijo v krogu, en stol je prazen. Tisti, ki sedi levo od praznega stola, reče: »Stol na moji desni je prazen, hočem, da na njem sedi ...« Pokliče nekoga iz skupine po imenu.

Cilj in namen: člani skupine morajo poznati imena udeležencev (to je pomembno pri na novo oblikovanih skupinah), hkrati pa se hitro izkažejo medsebojne simpatije ter njihova vloga v skupini.

2. Faza komunikacije in oblikovanja skupine

a) Vodenje slepca

Udeleženci so razdeljeni v pare, eden ima zavezane oči, drugi ga z besedami vodi po prostoru; nato vlogi zamenjata.

Cilj in namen: poudarjati tudi neverbalno komunikacijo, druga čutila in zaupanje.

b) Atomi in molekule

V neparnih skupinah tisti, ki nima para opazuje ostale, ki po glasbi ali petju plešejo po prostoru. Pri tem naj se zabavajo, se sprostijo, so duhoviti ... Igra ima veliko možnosti za to. Ko vodja reče: »Molekula!«, se atomi povežejo v pare. Kdor »izvisi«, nadomesti vodjo.

c) Mežikanje ali spogledovanje

V krog razporedimo stole, na katere se posedejo dekleta (ali kdorkoli), en stol pa ostane prazen. Za sedeče učence se postavijo drugi. Učenec, ki ima prazen stol z očmi skuša privabiti nekoga, ki sedi, da svojemu partnerju za hrbtom skuša pobegniti k tistemu, ki ga je z očmi klical. Nadaljuje tisti, ki je partnerko na stolu pred njim izgubil. Gledati jo mora v glavo, imeti roke ob telesu, vendar če je tako spreten, da jo zadrži, preden mu pobegne, mora »klicatelj« poskušati pri drugi.

Cilj in namen je sporočiti željo z očesnim kontaktom, biti pozoren, spreten, boriti se za »svojega« človeka ...

d) Zrcaljenje

Partnerja si udobno stojita drug nasproti drugega. Eden posnema gibanje drugega, nato vlogi zamenjata.

Cilj in namen je posnemanje gibov drugih. Lahko je zabavna igra, vendar sporna za učence z gibalnimi motnjami.

e) Pantomima

Dobra stara, zelo poznana igra, pri kateri se skupina navadno razdeli na polovico, tako da skupinsko, s posvetovanjem ugibajo, kaj predstavlja predstavnik druge skupine ali vsi.

Cilj in namen je živeti se v nek poklic, opravilo ali dogajanje, biti domisel in ustvarjal, izkazati svoje igralske in opazovalne zmožnosti. Ponavadi služi igra tudi kot povezovalna, sprostitvena in zabavna.

f) Skupinsko slikanje

Vsi učenci hkrati skupaj rišejo na velik papir, do katerega imajo vsi dostop. Igra ima več variant in tehnik. Lahko jim damo različno podrobno oz. natančno usmeritev, navodila ...

g) Sestavljanje ladjice

Igra je primerna za večje skupine, saj mora vsebovati 5 članov. Vse skupine morajo z enakim materialom (papir, lepilo, barvice, les, škarje ...) izdelati ladjico, ki bo plavala dve minuti na vodi. Vodje skupin organizirajo delo, opazovalci pa lahko potem o delu poročajo, npr. kako je vodja organiziral delo, kdo je imel največ idej, kdo je tehnično najbolje podkovan, kako je potekala komunikacija itd.

Cilj in namen je uspešno delovanje v skupini z določenim ciljem, izdelavo.

h) Sestavljanje pesmi

Vsak član dobi 4 liste, na njih napiše: glagol, samostalnik, pridevnik in samostalnik. Primerno je za 3. triado, ki te besedne vrste že pozna. Liste se pomeša tako, da nastajajo različne, tudi zabavne, pesmice.

Cilj in namen je spodbujati ustvarjalnost in delo v skupini, medsebojno sodelovanje in omogočiti samopotrditvev tudi slabšim učencem ter jim približati sodobno poezijo.

3. Faza opazovanja in percepcije

a) Kaj je spremenjeno

Učenci si stojijo nasproti, vsak ima dodeljenega enega partnerja. Nekaj časa se opazujejo, nato si obrnejo hrbet in vsakdo na sebi spremeni tri stvari, ki naj bi jih partner s pozornim opazovanjem odkril.

Cilj in namen je posvečati se sočloveku z natančnim opazovanjem.

b) Igra z ruto

Izbranec ima zavezane oči in tako skuša prepoznati identiteto vsaj enega člana skupine. Pomaga si lahko le z dotikanjem. Grobi dotiki seveda niso dovoljeni. Igra je lahko precej težavna, zaradi vključenih dotikov, lahko bi marsikomu pomenila izziv, ki bi ga lažje ali težje presegel.

c) Verižna zgodba

Skupina se zbere v krogu, tri do pet članov skupine zapusti prostor. Skupini pripovedujemo ali preberemo zgodbo. Nekdo, ki je zgodbo poslušal, jo skuša posredovati naprej prvemu, ki je poklican noter. Ta jo po spominu pove naslednjemu. Zadnja pripoved je precej popačena. Na koncu spet vse seznanimo z originalno zgodbo.

Cilj in namen je spoznanje, kako spremenljive so besede, kako hitro lahko nastanejo opravljive zgodbe, ki koga prizadenejo ... To je hkrati tudi vaja v obnavljanju, urjenju kratkoročnega spomina in koncentracije.

d) Opazovanje

Učenci imajo dodeljenega vsak svojega ali vsi istega člana skupine in ga morajo opazovati en teden. Nato na korekten način poročajo, kaj so opazili.

Cilj in namen je opazovanje vedenja drugih ter pridobitev informacij, kako posameznika vidi(jo) drugi.

e) Kolaž

Učenci s slikovnim materialom skušajo prikazati svoj notranji in zunanji jaz. Na eno stran lista skušajo upodobiti z lepljenjem, kako mislijo, da jih vidijo drugi in kako se vidijo sami oz. kako izgleda tisto, česar drugi ne morejo videti ...

Cilj in namene je samoopazovanje in spodbujanje abstraktnega mišljenja.

f) Električni impulz

Učenci so posedeni v krogu in se držijo za roke. Nekdo gre na sredo in zapre oči. Medtem med ostalimi teče elektrini impulz, kar pomeni rahel stik roke levemu sosedu. Vodja določi, kdo impulz začne. Ko učenec v sredini lahko pogleda in ugotovi, kdo je vir elektrike, pride na sredino slednji in ugibanje se začne znova.

Cilj in namen je opazovanje neverbalne komunikacije, spretnost, pozornost in hitrost. Vaja je uporabna tudi, če želimo člane skupine bolj povezati in zblížati (npr. ko se nekaj časa niso videli).

4. Faza vživljanja in identifikacije

a) Uprizarjanje fotografij

Vodja igre skupini pokaže fotografije, na katerih so ljudje v najrazličnejših sporazumevalnih vlogah. Vsak par si izbere ali dobi eno fotografijo na način, da ostali ne vedo, katero si je kdo izbral. Dvojica uprizarja komunikacijo iz določene fotografije, ostali pa ugibajo, katero fotografijo uprizarjata.

Cilj in namen je igranje vlog, vaje komunikacije ter spodbujanje ustvarjalnosti in domiselnosti.

b) Menjanje vlog

Na listu učenec dobi ime nekoga drugega, ki ga mora potem predstaviti v 1. osebi ednine, npr. »Rad/a ... Pogosto govorim o ... Doma imam ... V razredu sem ... Moj najboljši prijatelj je ... Skupina mora uganiti, za koga gre.

Cilj in namen je vživljanje v drugega.

c) Gremo na izlet

»Popotnik« odide iz razreda, ostali mu tačas pripravljajo prtljago tako, da na list napišejo, kaj bi mu želeli s seboj. To so bodisi lastnosti, ki jih že ima in so pozitivne, bodisi lastnosti, ki jih pri njem pogrešajo, npr. kozarec

zdravja, nahrbtnik dobre volje, pločevinko preprostosti itd. Ko se učenec vrne, mu nekdo prebere, kaj so mu poklonili. Popotnik skuša ugotoviti, kaj mu je kdo napisal.

Cilj in namen je samospoznavanje in vživljanje v drugega. Pokaže se tudi to, kako si kdo predstavlja, da ga drugi vidijo.

d) Kaj bi naredil

Vodja igre vsem članom postavlja vprašanja, kot so: kaj bi naredil, če bi imel milijon dolarjev, če bi te obiskal predsednik države, če bi te poklicali za igranje v filmu, katero deželo bi najraje obiskal, kateri letni čas ti je najlepši itd. Učenci pišejo odgovore na list. Nato jih vodja glasno prebere, člani skupine pa ugibajo, čigav je posamezen odgovor.

Cilj je razmišljanje o sebi ter vživljanje v druge.

e) Kaj bi bil, če bi bil ...

Eden od članov si zamisli nekoga drugega in potem učencem odgovarja na vprašanja v njegovem imenu. Ugotoviti morajo, koga si je zamislil. Postavljajo mu vprašanja, kot so: Če bi se ta oseba spremenila v barvo, katera bi bila? Kakšna bi bila ta oseba, če bi bila pokrajina? Kakšna bi bila ta oseba, če

bi bila prevozno sredstvo/država/glasbeni instrument/ pokrajina/ žival ...

Cilj in namen je poglobitev poznanstva, vživljanje v drugega ter krepitev domišljije in spodbujanje abstraktnega mišljenja, zaradi česar je primernejša za učence višjih razredov.

f) Tihi sociogram ali kdo je koga izbral

Razdelijo se v dve skupini, zaradi tega se lahko igro večkrat ponovi. Eni se posedejo v krog, zraven vsakega je prazen prostor, drugi odidejo ven. Dogovorijo se, koga od tistih zunaj si bo kdo izbral. Nato se v prostor vrnejo člani ter poskušajo ugotoviti, kdo si jih je izbral. Presedajo se toliko časa, dokler se ne usedejo k pravemu. Lahko si kdo izbere več članov, drugi pa nobenega, čemur je treba prilagoditi navodila in vodenje.

Cilj in namen je odkrivati priljubljenost med učenci. Smotrno se je o tem pogovoriti z njimi, recimo zakaj tega ni nihče izbral in kaj vam je na njem tako všeč, da ste si ga večinsko izbirali. Naučimo jih, kakšno vedenje je pri soljudih bolj zaželeno ...

g) Kaj mi je v tem prostoru najbolj/najmanj všeč

Vsakdo si poišče detajl iz prostora, ki mu je najbolj in najmanj všeč. Kdor to prvi stori, ga

ostali sprašujejo: Ali so ti najbolj všeč Sofijine vezalke? Ti je najmanj všeč lijak?

Cilj in namen je občutenje in vživljanje v drugega ter spoznavanje na intuitivnem nivoju. Hkrati se jim usmeri pozornost v prostor, okolje, v katerem se nahajajo.

h) Drevo

Vsakdo na svoj list naslika drevo (ali karkoli drugega) tako, da se poglobi v svoje trenutno razpoloženje in ga skuša izraziti. Vsi imajo na voljo iste barve. Sliko potem lahko nekemu podari in ta skuša razvozlati, kakšno razpoloženje prikazuje. Lahko pa na vsako risbo ali sliko vsakdo napiše na hrbtno stran svoje videnje upodobljenega razpoloženja. To učenci preberejo celotni skupini, lahko tudi avtor slike komentira oz. razodene »pravi« odgovor.

Cilj in namen je poleg krepitve likovne in literarne ustvarjalnosti, samopazovanje (svojega razpoloženja, počutja) in vživljanje na verbalnem in neverbalnem področju.

i) Harmonika želja

Učenci naj zložijo list papirja v harmoniko ter na rob napišejo svoje ime. Vse harmonike zaokrožijo v krogu. Vsakdo vsakemu nekaj napiše, željo, misel, pohvalo, spodbudo ... dokler vsakdo ne dobi harmonike s svojim imenom. Vsebin ne beremo na glas.

Cilj in namen je vživljanje v drugega, razvijanje pozitivnosti v odnosih in izražanje naklonjenosti. Poudariti je treba, da karkoli bodo napisali, morajo biti iskreni.

5. Faza agresivnosti in samoobrambe

a) Samoobramba

Vsi člani se objamejo in oblikujejo trden krog. Borec na sredini se skuša prebiti ven.

Posameznik jasno izrazi svoje interese pred dokaj močno skupino ter se z njo sooči. Učenci lahko to igro vzamejo zelo zares in kot posledico občutijo različen spekter čustev. Možna je jeza, nemoč, zmagoslavje, bojevitost, šibkost, obupanost itd. To je le vaja, ki nam omogoča soočiti se s temi (sicer umešno izzvanimi, a zato nič manj resničnimi) občutki.

b) Premikanje drug drugega

Dva člana skupine se primeta za roke in skušata drug drugega premakniti iz mesta. Imeti morata dovolj prostora. Z bojem lahko prekineta, kadar hočeta.

Cilj in namen je spoznati občutja na obeh straneh, ki lahko nastanejo v konfliktnih situacijah. Vodja mora presoditi, ali je ta igra za določeno skupino primerna ali ne.

c) Reševanje konfliktna situacije preko igre vlog

Člani skupine skušajo odigrati različne konfliktna situacije:

- ▶ Stranka ni zadovoljna s popravilom zlate verižice
- ▶ Učenec se pritoži razredniku zaradi nesramnega odnosa sošolca do njega
- ▶ Mama se ne strinja s ponočevanjem svoje hčerke.
- ▶ Oče je opazil, da je sin kadil.
- ▶ Učenec se pritoži zaradi ocene.
- ▶ Gospa ni zadovoljna z napravljeno pričesko.
- ▶ Gostu v restavraciji hrana ne odgovarja.
- ▶ Sodnik je dobil obtoženca na laži ...

Vodja se za igranje vlog v konfliktnih situacijah lahko odloči na različne načine: npr. kako razdeli skupino ali pare, vnaprej pripravi besedilo ali to prepusti učencem, naroči, da pogovor pelje k rešitvi ali se zgolj zaostruje ...

O vseh konfliktnih situacijah in njihovem igranju se je potrebno pogovoriti. Cilj in namen je, da se učenci učijo vedenja in reakcij v konfliktnih situacijah, strpnosti, pogajanja, taktosti ter tudi, kako se postaviti zase, ko imaš svoj prav.

Zaključek

Pravzaprav me vsakič znova žalosti, ko na plačilni listi vidim 0,80 evra neto za razredništvo! Zdi se mi žaljivo, ponižujoče in narobe. Dozdeva se mi, da pri nas še vedno ni pravega zavedanja o vlogi učiteljev in razrednikov ter o pomenu njihovega dela, ... pravzaprav je celo čedalje slabše!

Zato plačilnih listin sploh ne gledam več. Raje se posvečam učencem, ki so dragocena, živa bitja – in to vlaganje vanje ter dobivanje od njih nazaj ni opredeljivo ne s številkami ne z denarjem.

Literatura

- Bregant, A., Primc, B., Pfeifer, K., Frankovič, R. (2007) *Moje pravice – didaktični pripomoček za učenje otrokovih pravic. V: Uresničevanje vzgojnega načrta šole: 21 kratkih aktivnosti učiteljicam in učiteljem v pomoč* (ur. Begant, A. E.). Maribor: EIP Slovenija – Šola za mir. 7.
- Gray, J. (2010). *Otroci so iz nebes: veščine pozitivnega starševstva za vzgojo sodelujočih, samozavestnih in razumevajočih otrok*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Virk-Rode, J., Belak-Ožbolt, J. (1990). *Razred kot socialna skupina in socialne igre*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.